

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 grudnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Renata Żywicka (przewodniczący)
SSN Jarosław Sobutka (sprawozdawca)
SSN Agnieszka Żywicka

w sprawie z powództwa J. K.
przeciwko C. Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w O.
o ekwiwalent za urlop,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 4 grudnia 2024 r.,
skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie
z dnia 17 sierpnia 2022 r., sygn. akt III APa 1/22,

- I. oddala skargę kasacyjną,**
- II. zasądza od C. Sp. z o.o. w O. na rzecz J. K. kwotę 8100,00
(osiem tysięcy sto) złotych, wraz z odsetkami, o których mowa w
art. 98 § 1¹ k.p.c. - tytułem zwrotu kosztów zastępstwa
procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

Jarosław Sobutka Renata Żywicka Agnieszka Żywicka

UZASADNIENIE

W pozwie z 13 września 2019 r., wniesionym przeciwko C. sp. z o.o. w O., J. K. domagał się zasądzenia na jego rzecz kwoty 264.563,60 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie licznymi od 27 czerwca 2019 r. tytułem zapłaty ekwiwalentu za niezapłacony i niewykorzystany w naturze urlop wypoczynkowy oraz zasądzenia od strony pozwanej na rzecz powoda kosztów procesu według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy w Krakowie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z 16 listopada 2021 r. (sygn. akt VII P 44/19), wydanym w sprawie z powództwa J. K. przeciwko C. sp. z o.o. w O., o ekwiwalent za urlop:

1. zasądził od C. sp. z o.o. w O. na rzecz J. K. kwotę 236.714,80 zł tytułem ekwiwalentu za niewykorzystany urlop wypoczynkowy z ustawowymi odsetkami od 27 czerwca 2019 r. do dnia zapłaty;
2. oddalił powództwo w pozostałej części;
3. zasądził od C. sp. z o.o. w O. na rzecz J. K. kwotę 18.154 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 6.318 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Na skutek apelacji pozwanej C. sp. z o.o. w O., Sąd Apelacyjny w Krakowie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, wyrokiem z 17 sierpnia 2022 r. (sygn. akt III APa 1/22), w punkcie pierwszym oddalił apelację oraz w punkcie drugim wyroku zasądził od pozwanego C. sp. z o.o. w O. na rzecz powoda J. K. kwotę 8.100 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

W uzasadnieniu wyroku Sąd odwoławczy wskazał, że Sąd Okręgowy właściwie skoncentrował materiał dowodowy, trafnie ocenił wiarygodność zgromadzonych w sprawie dowodów z dokumentów, zeznań świadków i stron procesu, oraz w oparciu o te środki dowodowe prawidłowo zrekonstruował stan faktyczny sprawy (okoliczności faktyczne istotne z perspektywy rozstrzygnięcia spornej kwestii). W tym kontekście zauważył, że prawo do dochodzonego w niniejszym postępowaniu świadczenia powód wywodził z faktu niewykorzystania w naturze urlopu wypoczynkowego, przysługującego mu z tytułu zatrudnienia w pozwanej spółce, oraz rozwiązania stosunku pracy - aktualizującego obowiązek

wypłaty spornego świadczenia (ekwiwalentu pieniężnego za niewykorzystany urlop). Okoliczność rozwiązania stosunku pracy, jak wskazał Sąd Apelacyjny, była bezsporna, podobnie jak fakt istnienia niewykorzystanego urlopu wypoczynkowego powoda w dniu rozwiązania stosunku pracy, natomiast rozmiar zaległości urlopowej wynikał z przedstawionej przez pozwaną spółkę karty ewidencji urlopowej powoda.

Sąd II instancji zaznaczył, że strona pozwana kwestionuje wiarygodność tej dokumentacji, zapominając, iż obowiązek prowadzenia ewidencji urlopów udzielanych pracownikom spoczywa na pracodawcy. Powód występuje w przedmiotowej sprawie w charakterze pracownika pozwanej spółki (zatrudnionego początkowo na stanowisku Dyrektora ds. Techniczno-Handlowych, następnie Dyrektora Naczelnego), a nie członka organu zarządzającego spółką (prowadzącego sprawy kadrowe spółki). W konsekwencji, pozwana spółka, jako pracodawca powoda, powinna czuwać nad prawidłowym korzystaniem przez niego z praw pracowniczych, w szczególności z prawa do urlopu wypoczynkowego. Jest oczywiste, że powód jako prezes zarządu (w przeważającym okresie czasu jednoosobowego zarządu), nie mógł reprezentować zarządzanej spółki w relacji służbowej łączącej go ze stroną pozwaną jako pracodawcą. W imieniu pozwanej spółki nadzór pracowniczy obejmujący pracę powoda sprawowała rada nadzorcza tej spółki. W świetle art. 219 § 1 k.s.h., rada nadzorcza sprawuje stały nadzór nad działalnością spółki we wszystkich dziedzinach jej działalności. Według art. 219 § 4 k.s.h., w celu wykonania swoich obowiązków rada nadzorcza może badać wszystkie dokumenty spółki, żądać od zarządu i pracowników sprawozdań i wyjaśnień oraz dokonywać rewizji stanu majątku spółki. Nie budzi wątpliwości, że skoro rada nadzorcza nadzoruje pracę członków zarządu (za wyjątkiem wydawania zarządowi wiążących poleceń odnośnie do prowadzenia spraw spółki), to tym bardziej jest zobligowana do pełnienia w imieniu spółki nadzoru pracowniczego nad pracą zatrudnionego w tej spółce członka zarządu. Powód będąc członkiem zarządu zgłaszał zamiar skorzystania z urlopu wypoczynkowego właśnie członkowi rady nadzorczej (E. S.), informował go o zaległości urlopowej, a ten z kolei wskazywał powodowi na konieczność wykorzystania zaległego urlopu. Żaden z członków rady nadzorczej nie wydał jednak powodowi polecenia służbowego dotyczącego zniwelowania zaległości urlopowej, ani też nie podjął działań przymuszających go do skorzystania z urlopu

wypoczynkowego w naturze. Przeprowadzone przez Sąd I instancji postępowanie dowodowe wykazało wprawdzie pewne nieścisłości w ewidencji urlopowej powoda, w wyniku czego zweryfikowano zasadność zgłoszonego w pozwie żądania, jednakże nie można twierdzić, że dokumentacja ta w całości nie jest wiarygodna. W konsekwencji, wszelkie zaniedbania w dokumentowaniu faktu skorzystania przez powoda z urlopu wypoczynkowego, monitorowaniu jego nieobecności w pracy oraz pojawiające się na tym tle nieścisłości obciążają pracodawcę, a konkretnie radę nadzorczą działającą w imieniu pozwanej spółki. Skoro więc prowadzenie ewidencji urlopowej należy do kompetencji pracodawcy, to zaniedbanie tego obowiązku i wynikające z tego nieprawidłowości w treści tejże dokumentacji obciążają pozwaną spółkę jako pracodawcę.

Sąd II instancji podkreślił, że systematyczne przyznawanie powodowi premii przez radę nadzorczą przemawia za tym, że powód był cenionym pracownikiem z nienagannym przebiegiem pracy zawodowej, co w połączeniu z okresem piastowania funkcji kierowniczej oraz charakterem powierzonych mu obowiązków służbowych nie pozwala na negatywną ocenę zgłoszonego przez niego roszczenia z perspektywy regulacji art. 8 k.p. Nie można także twierdzić, że powód w latach 2017-2018 spodziewał się rozwiązania stosunku pracy z końcem czerwca 2019 r. i z determinacją gromadził zaległy urlop wypoczynkowy celem osiągnięcia wymiernej korzyści majątkowej. W konkluzji Sąd Apelacyjny przyjął, że wystąpienie przez powoda z roszczeniem skierowanym przeciwko pracodawcy o wypłatę ekwiwalentu pieniężnego z tytułu niewykorzystanego urlopu wypoczynkowego korzysta z ochrony prawnej i nie może zostać uznane za działanie sprzeczne z zasadami współżycia społecznego lub społeczno- gospodarczym przeznaczeniem prawa w rozumieniu art. 8 k.p.

Trafne jest również orzeczenie w przedmiocie odsetek za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego, które powinny być liczone od 27 czerwca 2019 r., czyli dnia przypadającego po dacie wymagalności roszczenia o zapłatę ekwiwalentu za niewykorzystany urlop wypoczynkowy, co należy łączyć z rozwiązaniem stosunku pracy (26 czerwca 2019 r.), a nie odwołaniem z funkcji członka zarządu na mocy uchwały z 27 czerwca 2019 r. rady nadzorczej pozwanej spółki.

W skardze kasacyjnej z 12 grudnia 2022 r., pełnomocnik pozwanej spółki zaskarżył wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z 17 sierpnia 2022 r. w całości, zarzucając orzeczeniu naruszenie:

1. przepisów prawa materialnego, a to art. 161 k.p. i art. 168 k.p. poprzez ich niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że za zaniedbania powoda, działającego i wykonującego w imieniu pracodawcy czynności w sprawach z zakresu prawa pracy, ma odpowiadać pozwana spółka;

2. przepisów prawa materialnego, a to art. 8 k.p., poprzez jego niezastosowanie, co skutkowało wydaniem wyroku zasądzającego powództwo w znacznej części, podczas gdy w oparciu o kompleksową analizę zebranego w sprawie materiału dowodowego powództwo winno zostać oddalone w całości, także z uwagi na sprzeczność żądania powoda ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem prawa lub zasadami współżycia społecznego, gdyż w istocie powód stał się beneficjentem naruszania przez siebie przepisów w zakresie wymiaru urlopu w poszczególnych latach oraz zaniedbań co do ewidencjonowania urlopów;

3. naruszenie przepisów postępowania, a to art. 6 k.c. w zw. z art. 300 k.p., które to uchybienie miało istotny wpływ na wynik sprawy, poprzez przypisanie przez Sąd II instancji obowiązku dowodowego innej stronie niż tej, która z określonego faktu wywodzi skutki prawne, tj. pozwanemu zamiast powodowi;

4. naruszenie przepisów postępowania, a to art. 233 § 1 k.p.c., polegające na przekroczeniu przez Sąd Apelacyjny granic swobodnej oceny dowodów oraz brak wszechstronnego rozważenia zebranego materiału dowodowego poprzez przyjęcie, że:

1. to Rada Nadzorcza pozwanej spółki udzielała powodowi urlopu (wyrażała zgodę na urlop);

2. to pozwany - w imieniu którego działała Rada Nadzorcza - jest odpowiedzialna za niewykorzystanie przez powoda urlopu;

3. to Rada Nadzorcza pozwanej spółki zobowiązana była kontrolować ewidencję urlopów prowadzoną dla powoda;

4. ewidencja urlopów - za której rzetelność odpowiadał powód - była prowadzona w sposób prawidłowy,

które to uchybienie miało wpływ na wynik sprawy;

5. naruszenie przepisów postępowania, a to art. 381 k.p.c., które to uchybienie miało wpływ na wynik sprawy, polegający na pominięciu przez Sąd II instancji wniosku pozwanego o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodów z:

6. bilingów telefonicznych numeru powoda [...] na fakt historii wykonywanych połączeń za granicą oraz korzystania z internetu mobilnego poza Unią Europejską wraz ze wskazaniem miejsca z którego wykonywane były połączenie, wysyłane wiadomości i transfer danych, w tym przebywania przez powoda w tych miejscach, co jest równoznaczne z korzystaniem przez niego z urlopu wypoczynkowego, który mógł nie być zaewidencjonowany;

7. wydruku wiadomości e-mail z 2 listopada 2018 r. (godz. 11:33), z 4 listopada 2018 r. (godz. 20:08), z 12 listopada 2018 r. (godz. 16:40) celem wykazania faktu, że powód doskonale wiedział już w 2018 r., iż dotychczasowi udziałowcy spółki podejmują działania zmierzające do sprzedaży udziałów w spółce oraz wydruku wiadomości e-mail z 26 marca 2019 r. (godz. 19:44), celem wykazania faktu, że powód nie dbał o interes i majątek pozwanej spółki,

mimo, iż pozwany jednoznacznie wykazał, że potrzeba powołania ww. dowodów wynikła dopiero po zamknięciu rozprawy przez Sąd I Instancji, z uwagi na treść zeznań powoda i wydany, m. in. w oparciu o te zeznania wyrok Sądu I Instancji.

Podnosząc powyższe zarzuty strona skarżąca wniosła o:

1. uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie w całości i rozstrzygnięcie, co do istoty sprawy poprzez zmianę wyroku z 16 listopada 2021 r. (sygn. akt VII P 44/19) Sądu Okręgowego w Krakowie w ten sposób, że powództwo zostanie oddalone w całości, wraz z zasądzeniem od

powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych, oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego następujących kwot, które pozwany zapłacił powodowi:

2. 236.714,80 zł tytułem należności głównej;
3. 18.154,00 zł tytułem kosztów procesu I Instancji;
4. 8.100,00 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego za II Instancję;
5. 47.867,02 zł tytułem odsetek;
6. zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania kasacyjnego wg norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego przed Sądem Najwyższym,

ewentualnie:

7. uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w Krakowie do ponownego rozpoznania, w tym rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pełnomocnik powoda wniósł o jej oddalenie oraz o zasądzenie od strony skarżącej kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna wywiedziona w niniejszej sprawie nie zawiera uzasadnionych podstaw i z tego powodu podlega oddaleniu.

Zgodnie z art. 398¹³ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy rozpoznaje skargę kasacyjną w granicach zaskarżenia oraz w granicach podstaw, a w granicach zaskarżenia bierze także z urzędu pod rozwagę nieważność postępowania. W skardze kasacyjnej z

12 grudnia 2022 r. zawarte zostały zarzuty naruszenia przez Sąd Apelacyjny zarówno przepisów proceduralnych, jak i przepisów prawa materialnego.

Rozpoczynając rozważania od zarzutu naruszenia przepisu art. 233 k.p.c., mającym polegać na przekroczeniu przez Sąd Apelacyjny granic swobodnej oceny dowodów oraz braku wszechstronnego rozważenia zebranego w sprawie materiału dowodowego, należy przypomnieć, że podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów. Nie jest więc dopuszczalne polemizowanie przez skarżącego z wynikami oceny dowodów przeprowadzonej przez Sąd II instancji, lub kwestionowanie prawidłowości ustaleń tego sądu - stanowiących podstawę faktyczną zaskarżonego orzeczenia. Sąd Najwyższy nie jest bowiem sądem trzeciej instancji i jako „sąd prawa”, rozpoznając nadzwyczajny środek odwoławczy w postaci skargi kasacyjnej, jest związany ustalonym stanem faktycznym sprawy. Przepis art. 398³ § 3 k.p.c. wprowadzając nie wskazuje *expressis verbis* konkretnych przepisów, których naruszenie, w związku z ustalaniem faktów i przeprowadzaniem oceny dowodów, nie może być przedmiotem zarzutów wypełniających drugą podstawę kasacyjną, nie ulega jednak wątpliwości, że obejmuje on art. 233 k.p.c., bowiem właśnie ten przepis określa kryteria oceny wiarygodności i mocy dowodów (tak m. in. Sąd Najwyższy w postanowieniach z: 29 października 2024 r., I CSK 3552/23, Legalis nr 3141048; 14 czerwca 2024 r., I CSK 2755/23, Legalis nr 3091989; 27 marca 2024 r., I USK 101/23, Legalis nr 3062851; 2 marca 2024 r., III USK 124/23, Legalis nr 3058314, a także Sąd Najwyższy w wyrokach z: 10 maja 2024 r., II CSKP 356/23, Legalis nr 3076979; 20 marca 2024 r., II USKP 111/22, Legalis nr 3061791; 27 września 2023 r., II PSKP 26/22, Legalis nr 3008449). Skoro zarzut naruszenia art. 233 k.p.c. nie może być podnoszony i rozpoznawany w postępowaniu kasacyjnym, to oznacza, że do tego zarzutu nie może być także skutecznie odniesiona przyczyna kasacyjna. Przyczyny kasacyjne muszą mieścić się bowiem w ramach podstaw i granic zaskarżenia (zob. T. Szanciło (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Komentarz. Art. 1–458¹⁶. Tom I. Wyd. 2, Warszawa 2023).

Jeżeli natomiast chodzi o zarzut naruszenia przez Sąd II instancji przepisu art. 381 k.p.c., który to realizuje zasadę koncentracji materiału procesowego, to zwrócić

należy uwagę, że sąd drugiej instancji ma obowiązek dopuścić nowe dowody jedynie wówczas, gdy potrzeba ich powołania pojawiła się po rozstrzygnięciu sądu pierwszej instancji. W pozostałych przypadkach „sąd może”, lecz nie musi dopuścić nowych dowodów. Tym samym, decyzja w tej mierze zależy od decyzji sądu, uwzględniającej konkretne okoliczności każdej sprawy. Strona może powołać się na art. 381 k.p.c. i wnieść o przeprowadzenie nowego dowodu, jeżeli okoliczność, którą ma ten dowód wykazać, nie była wcześniej znana, a więc nie było możliwości podniesienia zaistnienia określonego faktu. Skuteczność zgłoszenia przed sądem drugiej instancji nowego dowodu - na podstawie art. 381 k.p.c. uzależniona jest od wykazania, że strona nie mogła go powołać w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji, albo że potrzeba jego zgłoszenia wynikła później. Uzupełnienie postępowania dowodowego jest konieczne jedynie wówczas, gdy okoliczności sprawy wskazują na taką potrzebę, pod warunkiem, że nie zachodzą przeszkody, o których mowa w art. 381 k.p.c. (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 12 czerwca 2024 r., II CSKP 499/22, Legalis nr 3097260; wyrok Sądu Najwyższego z 16 kwietnia 2024 r., II USKP 136/23, Legalis nr 3068329 i wyrok Sądu Najwyższego z 11 kwietnia 2024 r., II CSKP 1339/22, Legalis nr 3063847). Tymczasem w rozpoznawanej sprawie strona skarżąca nie wykazała, że istnieje konieczność powołania nowych dowodów, oraz iż mają one znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy.

Niezasadny okazał się także zarzut naruszenia przez Sąd odwoławczy art. 6 k.c. Aby naruszenie art. 6 k.c. mogło być rozważone, jako świadczące o zasadności skargi kasacyjnej, musiałoby współwystępować ze wskazaniem przepisów, z których miałyby wynikać podstawa dochodzonego roszczenia. Dopiero wówczas możliwe stawałoby się stwierdzenie, czy wadliwe określenie przez sąd rozkładu ciężaru dowodu doprowadziło do błędnego rozstrzygnięcia sprawy i uzasadniało wystąpienie z oczywiście uzasadnioną skargą kasacyjną. Wyrażona bowiem w art. 6 k.c. zasada rozkładu ciężaru dowodu - w powiązaniu z odpowiednimi normami prawa materialnego - jednoznacznie określa konsekwencje niewykazania prawdziwości twierdzeń o faktach przez stronę obarczoną ciężarem ich udowodnienia. Zgodzić się należy ze stanowiskiem wyrażonym przez Sąd Apelacyjny, że wobec wskazywania przez powoda, iż nie skorzystał on z przysługującego mu – jako pracownikowi – urlopu wypoczynkowemu, oraz biorąc pod uwagę okoliczność, że pozwana twierdziła

inaczej – to ciężar dowodu okoliczności, związanych ze skorzystaniem przez powoda z urlopu wypoczynkowego w naturze obciążał pozwanego pracodawcę. Tym bardziej, że w przypadku prawidłowego wykonywania przez pracodawcę spoczywających na nim obowiązków i prowadzenia przez niego niezbędnej w tym zakresie dokumentacji pracowniczej (wniosków o urlop, list usprawiedliwionej nieobecności pracownika przebywającego na urlopie wypoczynkowym) – nie miałby on żadnego problemu z odtworzeniem przebiegu spornych sytuacji. Wyrażonej w art. 6 k.c. reguły rozkładu ciężaru dowodu nie można bowiem rozumieć w ten sposób, że zawsze, bez względu na okoliczności sprawy, obowiązek dowodzenia wszelkich faktów o zasadniczym dla rozstrzygnięcia sporu znaczeniu spoczywa na stronie powodowej. Jeżeli jedna ze stron wykazała wystąpienie faktów, przemawiających za słusnością jej stanowiska, to wówczas na drugiej stronie procesu spoczywa ciężar udowodnienia okoliczności podważających ten wniosek (zob. m. in. postanowienie Sądu Najwyższego z 20 marca 2024 r., II USK 219/23, Legalis nr 3062157).

Bezzasadne okazały się także, podnoszone w skardze kasacyjnej, zarzuty naruszenia przez Sąd odwoławczy przepisów prawa materialnego. Zgodnie z art. 161 k.p. to pracodawca jest obowiązany udzielić pracownikowi urlopu w tym roku kalendarzowym, w którym pracownik uzyskał do niego prawo. W doktrynie przyjmuje się, że sposób reprezentacji pracodawcy w sprawach z zakresu prawa pracy, określony w art. 3¹ k.p., ma pierwszeństwo przed regulacjami prawa spółek. Tym samym, chociaż w prawie handlowym regułą jest reprezentowanie spółki z o.o. przez dwóch członków zarządu (ewentualnie przez członka zarządu działającego łącznie z prokurentem), w stosunkach pracy może to być ukształtowane odmiennie (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 4 listopada 2009 r., I PK 106/09, Legalis nr 285200 oraz uchwałę Sądu Najwyższego z 5 marca 1996 r., I PZP 2/96, OSNAPiUS 1996 nr 19, poz. 286). W konsekwencji spółka z o.o. może być reprezentowana w sprawie z zakresu prawa pracy przez osobę wyznaczoną na podstawie art. 3¹ k.p. (por. wyrok Sądu Najwyższego: z 20 maja 1998 r., I PKN 131/98, OSNAPiUS 1999 nr 12, poz. 385 oraz z 13 stycznia 2016 r., II PK 301/14; MoPr 2016, Nr 6, s. 312). Należy jednak podkreślić, że w przypadku umów z zakresu prawa pracy, zawieranych z członkami zarządu, pierwszeństwo mają przepisy Kodeksu spółek handlowych – art. 210 i art. 379. W art. 210 § 1 k.s.h. określono wyjątki od

ustanowionej w art. 201 § 1 k.s.h. zasady reprezentacji spółki przez zarząd i jednoznacznie wskazano radę nadzorczą i pełnomocnika, powołanego uchwałą zgromadzenia wspólników, jako podmioty wyłącznie uprawnione do reprezentacji spółki w umowach z członkami jej zarządu. Oznacza to, że w umowie z członkiem zarządu pełnomocnik ustanowiony uchwałą zgromadzenia wspólników reprezentuje spółkę, a nie jej wspólników, oraz że w takiej umowie spółki nie mogą reprezentować osoby i organy inne niż określone w art. 210 § 1 k.s.h., w tym zgromadzenie wspólników (por. wyrok Sądu Najwyższego z 15 czerwca 2005 r., II PK 276/04, OSNP 2006 nr 3–4, poz. 42; A. Sobczyk (red.), Kodeks pracy. Komentarz. Wyd. 6, Warszawa 2023).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono, że z literalnego brzmienia art. 3¹ k.p. wynika, że ma on zastosowanie do wszelkich czynności z zakresu prawa pracy – materialnoprawnych i proceduralnych, dokonywanych przez pracodawcę wobec pracownika, organów administracji i władz publicznych, związków zawodowych, organizacji pracodawców oraz wszelkich podmiotów o uprawnieniach partycypacyjnych. Odnosi się on zatem do oświadczeń woli, oświadczeń wiedzy oraz innych działań o skutkach prawnych (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 26 czerwca 2020 r., I PK 196/19, Legalis nr 2574019). Uregulowanie zawarte w art. 3¹ § 1 k.p. dotyczące reprezentacji spółki w sprawach z zakresu prawa pracy jest więc inne niż w sprawach z zakresu prawa cywilnego bądź prawa handlowego, a przy tym jest to unormowanie szczególne, co oznacza, że art. 3¹ § 1 k.p. ma w stosowaniu pierwszeństwo przed art. 205 k.s.h. (tak wyrok Sądu Najwyższego z 25 października 2016 r., I PK 257/15, Legalis nr 1537363).

Kwestię statusu pracodawcy należy więc odróżniać od organów lub osób upoważnionych do dokonywania za tego pracodawcę czynności z zakresu prawa pracy (art. 3¹ k.p.). W przepisie tym mowa jest nie tylko o organie (z ograniczeniem, że chodzi tylko o organ zarządzający), który może być jednoosobowy lub wieloosobowy i mieścić się w strukturze organizacyjnej danej jednostki organizacyjnej bądź nie być jej organem, ale także o osobie zarządzającej, a ponadto o innej osobie (nie będącej organem ani nie pełniącej funkcji zarządzania) wyznaczonej do dokonywania czynności z zakresu prawa pracy (w tym czynności

prawnych prawa pracy), przy czym wyznaczenie do dokonywania tych czynności może wynikać nie tylko z ustawy, czy też ze statutu, ale także z innego rodzaju regulacji wewnętrznych. O tym, kto występuje w roli osoby lub organu dokonującego za pracodawcę czynności w sprawach z zakresu prawa pracy w rozumieniu art. 3¹ § 1 k.p. decydują przepisy prawa, statuty bądź innego rodzaju regulacje wewnętrzne. Sposób, ani forma wyznaczania osoby upoważnionej do dokonywania w imieniu pracodawcy czynności z zakresu prawa pracy nie wymaga przy tym rygorystycznego formalizmu, ponieważ takie upoważnienie może być udzielone przez każde zachowanie się pracodawcy, które ujawnia dokonaną wolę w sposób dostateczny i nastąpiło za zgodą umocowanego (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 11 stycznia 2022 r., II PSK 238/21, Legalis nr 2691775 czy wyrok Sądu Najwyższego z 4 sierpnia 2009 r., I PK 42/09, Legalis nr 273938).

Nie mogło więc dojść w rozpoznawanej sprawie do naruszenia przez Sąd Apelacyjny art. 161 i art. 168 k.p. w sytuacji, kiedy to na pozwanej spółce – jako pracodawcy – ciążyły obowiązki udzielania powodowi przysługującego mu urlopu wypoczynkowego i to pozwana spółka powinna kontrolować, aby nie dochodziło do sytuacji, w których pracownik nie wykorzystuje należnego mu urlopu - w terminach określonych przez przepisy Kodeksu pracy.

Nie może być także mowy o naruszeniu przez Sąd II instancji przepisu art. 8 k.p. Posłużenie się konstrukcją nadużycia prawa jest z założenia dopuszczalne tylko wyjątkowo i musi mieć szczególne, wyraźne uzasadnienie merytoryczne i formalne, a zwłaszcza usprawiedliwienie we w miarę skonkretyzowanych regułach, głównie o konotacji etycznej, moralnej i obyczajowej. Przepis ten, z uwagi na wyjątkowość możliwości jego zastosowania, upoważnia sąd do oceny, w jakim zakresie działanie lub zaniechanie uprawnionego nie jest uważane za wykonywanie prawa i nie korzysta z ochrony prawnej, ale wyłącznie w nierozłącznym związku z całokształtem okoliczności konkretnej sprawy. Ocena, czy w konkretnym przypadku ma zastosowanie art. 8 k.p., mieści się przy tym w granicach swobodnego uznania sędziowskiego, po uwzględnieniu całokształtu okoliczności faktycznych konkretnej sprawy i dlatego uwzględnienie nadzwyczajnego środka zaskarżenia, jakim jest skarga kasacyjna może nastąpić tylko w przypadku szczególnie rażącego i

oczywistego naruszenia art. 8 k.p. (tak postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2024 r., II PSK 40/23, Legalis nr 3044656; postanowienie Sądu Najwyższego z 24 października 2023 r., I PSK 150/22, Legalis nr 3003462 i wyrok Sądu Najwyższego z 27 września 2023 r., I PSKP 2/23, Legalis nr 2990709). W tej konkretnej sytuacji, jak to słusznie uznał Sąd Apelacyjny, wystąpienie przez powoda z roszczeniem skierowanym przeciwko pracodawcy, o wypłatę ekwiwalentu pieniężnego z tytułu niewykorzystanego urlopu wypoczynkowego, korzysta z ochrony prawnej i nie może zostać uznane za działanie sprzeczne z zasadami współżycia społecznego lub społeczno-gospodarczym przeznaczeniem prawa w rozumieniu art. 8 k.p.

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c., oddalił skargę kasacyjną, a o kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 398²¹ k.p.c. w związku z art. 108 § 1 k.p.c. i art. 98 § 1 k.p.c.

[SOP]

r.g.